

BISKOPENS VISITASFOREDRAG
LAVANGEN OG SALANGEN SOKN
INDRE TROMS PROSTI, NORD-HÅLOGALAND
12.03. - 17.03 2019

Kjære Lavangen og Salangen menigheter!

Visitasen her i Lavangen og Salangen har gitt noen interessante og innholdsrike dager. Det har vært en fin opplevelse å se at folka som bor her er glade i kirka si. Det har også vært godt å se sokneprestene og de kirkelige ansattes engasjement for menigheten og for bygdenes innbyggere. Jeg og mitt følge, prost Gunn Elvebakk og rådgiver Karl Yngve Bergkåsa, har blitt tatt imot på en flott måte av både kirkelige medarbeidere og ellers i lokalsamfunnet.

Når biskopen kommer på visitas synliggjøres det at våre lokalmenigheter tilhører et større fellesskap: Den norske kirke og Nord-Hålogaland bispedømme. I tillegg er våre menigheter en del av den verdensvide kirke som tilber og tjener den levende Gud over hele jorda. Dette fellesskapet består av denne store enheten, og samtidig helt ned til lokalplanet hvor vi har våre menigheter, som her i Lavangen og Salangen.

Under en visitas er det en del av biskopens oppdrag å ha tilsyn med menighetene, og særlig med prestene og andre vigslede ansatte. Ordet visitas betyr besøk. I dette ordet ligger en mulighet til å se hverandre og fokusere på særlig viktige oppgaver i soknet. Formålet med visitasen er å støtte, inspirere og veilede menigheten og de ansatte, og gjøre kirkens nærvær synlig i lokalsamfunnet. Det er også en mulighet til å samtale og tenke høyt sammen om veien videre.

Overskriften på visitasen i Lavangen har vært: "Kirke og samfunn i endring". Å være menneske er nettopp å erfare endringer, både kroppslig og i sinnet gjennom hele livet. På denne måten er også kirka involvert i de samme prosessene. For å møte dagens utfordringer og være relevant for nye generasjoner må også kirka tåle å endre seg. Samtidig står hovedbudskapet fast og er uforanderlig: Jesus som døde på korset for våre synder og sto opp igjen for å gi oss liv. Alt vi gjør i menigheten har dette som sin kilde og gjør evangeliet relevant for oss som lever i dag. Dette har vi fått se eksempler på i Lavangen, både i gudstjenestene og kirkas tilstedeværelse i bygdelivet.

Overskriften på visitasen i Salangen har vært: "Bygge og sprengte". Valget av nettopp dette temaet er inspirert av kommunens egen visjon. Og det har vært tydelig gjennom visitasen at menighet og bygd på en unik måte står sammen og bygger felles plattformer for sine innbyggere. Det har vært inspirerende å se at kirka og dens budskap er viktig for mange og at de ønsker å bruke tid og krefter på frivillighet innenfor ulike arenaer av menighetslivet.

Det har også vært fint å se at menighetene i Lavangen og Salangen har et godt samarbeid i forbindelse med trosopplæringa. Det er svært viktig at barn og unge blir kjent med kirkebyggene og får høre om Jesus. Våre menigheter i lokalsamfunnene har en særskilt mulighet til å nå bredt ut til alle deler av folket, og dyktige medarbeidere i kirkene våre er med på å sikre dette for framtidige generasjoner av kirkegjengere.

Jeg vil dele noen inntrykk fra visitasen med dere.

Den første dagen av visitasen var viet de ansatte og menighetsråd i begge sokn.

Møte med de ansatte i Lavangen og Salangen

Onsdagen begynte med et møte med staben i menighetene. Det ble et møte med gode, motiverte og kompetente medarbeidere. Dere er ikke så mange i stabene her i Lavangen og Salangen, og det gjør det viktig å kommunisere godt og finne gode samarbeidsløsninger. Den jobben dere gjør er veldig verdifull for både kirka og i bygdelivet. Det merket vi når vi besøkte ulike arenaer som berøres av det kirken arbeider med. Jeg merker meg også at det er arbeidsglede blant de ansatte. Det var smil og godt humør, noe som kjennetegner en god arbeidsplass.

Dere (både Lavangen og Salangen!) har en dyktig, engasjert og kunnskapsrik kirkeverge i Tonje Østvik. Hun har god oversikt over de mange oppgavene en daglig leder står overfor og utviste flere ganger under visitasen evnen til å ta ting på sparket og få orden på ting.

Menigheten i Lavangen har fått en fin prest i Stig Kaarstad. Han har nå jobbet som sokneprest her siden 2017. Han synliggjør kirka i bygdene på en måte som treffer befolkningen godt. Han har også bidratt til å synliggjøre det samiske i menigheten gjennom sin kunnskap og ved bruk av språket i gudstjenestene og kirkelige handlinger.

Menigheten har en 20% stilling innenfor trosopplæring og her har dere fått en dyktig og engasjert medarbeider i Jon Christian Anker. Han har fått til et godt samarbeid med barneklubben på bedehuset og sett nytten av å slå sammen noen tiltak med Salangen menighet.

Kirketjener Håkon Nygård er her bare i helgene, og da er Alex Norbakken god å ha som vikar. Han har vært en bauta i menighetslivet i Lavangen gjennom en årrekke. Og selv om han nå formelt sett er pensjonist fortsetter han å være en vesentlig del av menighetens arbeidsstokk.

På andre sida av eidet har dere i Salangen fått en trivelig og dyktig prest i Grete Glemmestad. Ho har jobba i menigheten der siden 2015 og det synes for meg som ho passer godt inn i menighetens godt etablerte diakonale profil.

På trosopplæringsiden har dere en dyktig og allsidig menighetsarbeider i Ruth-Bente Aglen. Ho får gjort mye ut av en 45% stilling og bidrar til at menigheten har et rikt og variert tilbud til barn og unge i Salangen.

Som kirketjener, graver og vaktmester har dere John Egil Bertheussen. Han besitter god kunnskap om tilstanden til kirkebygget og gravlunden, samt bidrar til at menighetslivet kan blomstre ved å gjøre den ofte "usynlige" jobben med å forberede og gjennomføre de praktiske sidene ved menighetslivet.

Ellers har Salangen menighet ansatt to unge jenter som kirketjenere i 10% stilling: Kristi Børve og Julia Jones. På denne måten vises det lokale engasjementet i bygda og det skaper grobunn for at disse to kanskje senere finner sin plass som arbeidstaker i kirka. Menigheten har også en uvurderlig medarbeider i Robin Haugli som bidrar både administrativt og praktisk. Han er til stor hjelp for menighetens medarbeidere, særlig når de trenger bistand med data og tekniske ting.

Hverken Lavangen eller Salangen har fast ansatt i stillingen som organist for tiden. Dette har dere løst gjennom å hyre inn organist på leid basis, og under visitasen så vi Hans Erik Børve både titt og ofte ved kirkemusikalske anledninger. Fredag var også Tor Magnus Østvik med som organist i Salangen. De viser allsidighet og fleksibilitet i utførelsen av jobben og har bidratt til å skape en viss kontinuitet i en ellers vanskelig situasjon for menighetene.

Møte med Lavangen menighetsråd

Onsdag ettermiddag møtte vi menighetsrådet i Lavangen. Menighetsrådsleder Lill Kristin Nilsen ledet samlingen.

For meg som biskop er det svært viktig å møte menighetsrådene i forbindelse med en visitas. Under disse møtene gjøres den strategiske tenkningen rundt hva det vil si å være lokalmenighet, og det er en arena for å tilrettelegge slik at kirken best mulig kan vekke og nære det kristne livet i bygda.

Menighetsrådet her er satt sammen av en spennende og mangfoldig gruppe mennesker som tar på alvor oppgaven med å fremme det lokale menighetslivet.

Erfaringen fra samarbeidet med kommunen var noe blandet. Kommunens representant i fellesrådet har ikke vært jevnlig med på fellesrådsmøtene og fra menighetens side er det ønskelig at en fra formannskapet sitter der slik at informasjonen flyter bedre mellom institusjonene. Menighetsrådet erfarer at kommunen er positivt innstilt til kirka og dens plass i bygda.

Møte med Salangen menighetsråd

Etter en fortreffelig middag på Garsnes brygge hadde vi møte med menighetsrådet i Salangen. Menighetsrådsleder Ann Kristin Bakkemo ledet samlingen.

Også her møtte vi et menighetsråd som besto av en spennende og mangfoldig gruppe mennesker som var opptatt av menighetens og bygdas ve og vel. De var stolte av kirka si og av det mangfoldige kristne arbeidet som foregår i Salangen menighet.

Rådsmedlemmene fortalte at forholdet til kommunen var godt og at kommunens representant som er varaordføreren normalt deltar på møtene. Kommunen har bidratt betydelig inn mot store fuktskader i Salangen kirke. Dessverre har en ennå ikke fått bukt med fuktproblematikken. Fuktskadene i kirketårnet bør utredes skikkelig. Det er behov for å lage en plan for dette, i samarbeid med kommunen, så ikke skaden blir enda større.

Som biskop vil jeg rette en stor takk til alle dere i menighetsrådene for at dere stiller dere til disposisjon for menigheten. Jeg vil også takke de som har sittet i menighetsrådet siden forrige visitas og nå er avløst av nye medlemmer.

Kveldsgudstjeneste i Salangen kirke

Onsdag ble avsluttet med kveldsgudstjeneste i Salangen kirke. Gudstjenesten ble ledet av prosten, mens soknepresten hadde preken og jeg hadde avslutningen. Ann Kristin Bakkemo deltok som medliturg og tekstleser. Salsing sang. Salangen menighet har et solid arbeid blant barn og unge, det er den beste investering en menighet kan gjøre!

Kvelden ble avsluttet med kveldsmat/kirkekaffe i menighetssalen og gode samtaler rundt bordene

Møte med Lavangen skole

Torsdag var i sin helhet satt av til visitas i Lavangen sokn, og dagen startet med et besøk til Lavangen skole. Vi møtte vikarierende rektor Terje Pedersen og noen av skolens lærere. Han informerte om skolen og samisktilbudet som elevene får. Deretter besøkte vi elevene i åttende trinn som hadde forberedt en flott presentasjon av Lavangen kommune til biskopen med sitt følge. Og etterpå stilte de gode spørsmål til biskopen som jeg svarte på etter beste evne. Vi gikk fra skolen med adskillig mer kunnskap om Lavangen enn vi hadde da vi kom dit!

Besøk på Astafjord vekst

Etter møtet med skolen dro vi til en av kjernebedriftene i bygda: Astafjord vekst. De driver et meget viktig arbeid med å tilby jobb og et godt arbeidsmiljø til de som har utfordringer med å passe inn i det vanlige arbeidslivet. Daglig leder John Kenneth Overgård fortalte om virksomheten og viste oss rundt på deler av anlegget. Deretter ble vi servert en nydelig lunsj i kantina og hadde en fin prat med de ansatte rundt bordet.

Besøk på Lavangsheimen sykehjem

På Lavangsheimen møtte de ansatte til en samtale om retten til utøvelse av tros- og livssyn. Det var svært godt oppmøte og det ble en konstruktiv samtale om viktigheten av å tilrettelegge for at beboerne får dekt sine åndelige behov. Det er flott å se at dette er noe det er stor bevissthet om blant de ansatte.

Etterpå ble det andakt i stua gjennomført av sokneprest Kaarstad og akkompagnert av tidligere prostiprest Per Nilsen. Det er svært viktig at jeg som biskop får treffe de eldre i menigheten på denne måten. Slike andaktsstunder er en viktig del av kirkens diakonale arbeid. Musikk og sang er et språk som taler rett til hjertet og kan ha en like forkynnende funksjon som selve prekenen. Jeg fikk lyse velsignelsen på samisk og norsk.

Besøk på Astafjord samiske barnehage i Spansdalen

Det er ikke bare viktig å treffe de eldste i befolkningen, men også de yngste. Det var derfor flott å besøke den samiske barnehagen i Spansdalen. Her fikk jeg og mitt følge snakket med både barn og ansatte. Det er meget viktig at det fins et tilbud til de familier som ønsker samisk for sine barn og det har de løst på en god måte i Lavangen.

Møte med Lavangen kommune

Dagen fortsatte med et møte på rådhuset hvor vi fikk treffe formannskapet i kommunen. Det ble servert kaffe og kaker, og vi fikk en konstruktiv samtale rundt hvordan vi best kan legge til rette for at Lavangen menighet kan utføre de oppgaver den er satt til. Vi hadde en god dialog rundt temaer som vedlikehold av kirkegårder, økonomi og behovet for vedlikehold av kirkebygget. Vi opplevde at kommunen var lydhør for de utfordringer som menigheten står overfor og hadde ønske og vilje til å bistå med dette.

Det ble tematisert hvor viktig det er at kommunens representant møter opp på fellesrådsmøtene og at tjenesteytingsavtalen må reforhandles slik at partene vet hva de kan forvente av hverandre.

Kveldsgudstjeneste i Lavangen kirke

Torsdagen ble avsluttet med kveldsgudstjeneste i Lavangen kirke. Gudstjenesten ble ledet av soknepresten, og jeg hadde en hilsen til menigheten. Det var tekstlesing på samisk fra en av de frivillige og det var flott å høre samisk som en del av liturgien gjennom gudstjenesten.

Kvelden ble avsluttet med kirkekaffe i benkeradene og gode samtaler med de frammøtte.

Skolegudstjeneste i Salangen kirke

Fredagen var i sin helhet viet Salangen menighet, og dagen startet med skolegudstjeneste i Salangen kirke. Her var kirka fylt til siste benkerad med elever og lærere fra Salangen skole, fra 1. til 10. trinn. Soknepresten ledet gudstjenesten og elevene hadde fine innslag av sang og musikk. Det var fint å se et slikt strålende samarbeid mellom kirke og skole.

Møte med Salangen kommune

Etter skolegudstjenesten ble det møte med kommunestyret i menighetssalen. Dette er første gang jeg opplever at hele kommunestyret innkalles til møte under visitas. Stor honnør for det! Ordføreren ledet møtet og fortalte hvilken viktig rolle kirka spiller i lokalsamfunnet. Graver/vaktmester John Egil Bertheussen orienterte om problemene rundt fukt i kirketårnet og kommunestyret lyttet til bekymringen rundt hva dette kan bety for kirkas framtid.

Som i Lavangen var det godt å se at kommunen er interessert i at kirka skal fortsette å være en viktig aktør i lokalsamfunnet. For at kirkene våre skal kunne opprettholde tilbudet til sine medlemmer er vi helt avhengig av politikere som støtter opp om og forstår viktigheten av arbeidet som menigheten gjør i kommunen.

Samtale på "Kåre på kaia"

Menighetsrådsmedlem Aasa Utstøl ledet samlingen på "Kåre på kaia". Her var ulike personer invitert til å komme med sine fortellinger om hva kirka har betydd for dem i livet. Det ble en sterk opplevelse for oss som var frammøtt og vi fikk høre hvordan kirka er viktig for folk på ulike måter i Salangen opp gjennom. Jeg hadde en kort

betraktning rundt det vi hadde hørt og takket de som hadde delt sine fortellinger for sitt mot og vitnesbyrd.

Møte med ansatte på SABE

Etter lunsj hadde vi et møte med de ansatte på SABE om tilrettelegging for utøvelse av beboernes tros- og livssyn. Dessverre var det få av de ansatte som kunne stille til møtet. Vi hadde likevel en konstruktiv samtale med enhetsleder og avdelingsleder om hvordan man kan ivareta beboernes åndelige behov. Denne samtalen vil fortsette i tida framover og soknepresten vil ha jevnlig kontaktpunkter med ledelsen gjennom året for å finne gode løsninger for tilrettelegging, slik det ble foreslått av enhetsleder.

Samtale med ansatte på mottaket

Deretter bar ferden opp til asylmottaket i Salangen. Der hadde vi et fint møte med ledelsen og fikk høre om utfordringene og gleden ved å ta imot og integrere flyktninger og asylsøkere som kommer til vårt land. Det har vært mottak i Salangen i 30 år og både de ansatte der og kommunen har opparbeidet seg kompetanse over lang tid til å integrere og ta imot de som kommer på en god måte. Jeg ble imponert over engasjementet på mottaket for flyktingene, og den svært vanskelige situasjonen mange av dem er i.

Kulturkveld i Salangen kirke

Fredagen ble avsluttet med kulturkveld i Salangen kirke. Da fikk vi gjennom både sang og ord se de frivillige som bidrar trofast inn i menighetens mangfoldige arbeid. Det var flott å se alle de forskjellige menneskene som bidrar til at kirka i Salangen er med å forkynne evangeliet både med sang, ord og i handling. Kvelden ble avsluttet med vakker meditativ sang fra Eritrea og en kort nattverd gudstjeneste. Deretter var det kafe, der inntektene gikk til menighetens misjonsprosjekt i Etiopia.

Framover

I løpet av denne visitasen har jeg fått se mye av arbeidet som kirka driver med her i Lavangen og Salangen. Det har vært en flott opplevelse og vi har fått gleden av å møte mange positive og engasjerte mennesker, både i staben og i befolkningen for øvrig. Nå som vi er ved enden av visitasen ønsker jeg å dele med dere noen tanker jeg har gjort meg om veien videre.

Utfordringer til Lavangen menighet

Ved forrige visitas fikk Lavangen menighet en utfordring når det gjaldt å øke innslagene av samisk i gudstjenestene. Kommunen er en del av forvaltningsområdet for samisk språk og har dermed en særlig forpliktelse overfor det samiske. Dette gjelder også for kirka og det er med stor glede jeg registrerer at dette er godt i gang. Det er viktig at dette opprettholdes og videreføres i tida fram til neste visitas.

Lavangen menighet har ikke egen misjonsavtale. Jeg vil derfor oppfordre menighetsrådet til å finne et prosjekt menigheten ønsker å støtte. Ta gjerne kontakt med bispedømmekontoret for å få råd.

Menigheten mangler egnede samlingslokaler i forbindelse med kirkekafe og andre samlinger i kirka. Jeg vil derfor anbefale dere å starte arbeidet med å legge til rette for et slikt lokale bak i kirkerommet til bruk ved høvelige anledninger.

I møte med kommunen kom det fram at tjenesteytingsavtalen er foreldet. Det er svært viktig at en ny avtale kommer på plass og at det legges til rette for jevnlig kontaktpunkter mellom menighetsråd og kommunen gjennom året.

Relasjonen mellom kirka og bedehusmiljøet byr på både utfordringer og godt samarbeid på tross av ulikheter i teologi. Det er viktig å understreke kirkas enhet på tross av ulike meninger. Vi er et fellesskap av utallige mennesker med forskjellige oppfatninger om mye, men vi forenes i troen på Jesus Kristus som frelser og Herre. Så lenge det er gjensidig respekt for at vi tenker forskjellig om noen ting, er det flott at vi kan jobbe økumenisk, særlig på små steder hvor det er sårbart med gruppedannelser blant de kristne.

Utfordringer til Salangen menighet

Ved forrige visitas fikk Salangen menighet noen utfordringer. Det er flott å kunne si at dere har tatt disse på alvor og etterlevd de oppfordringer som da ble gitt. Noen ting er det likevel viktig å påpeke med tanke på hva som bør gjøres fram til neste visitas.

Jeg registrerer med bekymring at det er fukt i kirketårnet i Salangen kirke. Det er svært viktig at man i samarbeid med kommunen får utredet omfanget av skaden så raskt som mulig slik at ikke dette problemet vokser enda større.

Det har vært noen utfordringer knyttet til å få samlet beboerne ved SABE til andakter. Det er svært viktig å legge til rette for at alle, uavhengig av funksjonsnivå, får dekt sine åndelige behov. Jeg vil derfor oppfordre dere til å fortsette dialogen med ledelsen på SABE og sette opp jevnlig kontaktmøter til å evaluere situasjonen.

Salangen menighet har per nå en menighetsarbeider innenfor trosopplæring i 45% stilling. Denne vil til høsten bli redusert til 35%. Barne- og ungdomsarbeid i menigheten er helt nødvendig slik at kirka kan ha et tilbud til denne aldersgruppen. Jeg vil derfor oppfordre menigheten om å søke midler for å øke stillingen. En slik søknad vil jeg som biskop stille meg bak og tale varmt for i de fora hvor dette kommer opp.

Utfordringer til både Lavangen og Salangen menighet

Fortsett med det gode samarbeidet dere har i trosopplæring og mellom sokneprestene. Ta godt vare på de kirkelig ansatte dere har og gi dem ros for den fine jobben de gjør i bygdene deres.

Jeg vil også oppfordre dere til å fortsette arbeidet med å få tilsatt en fast organist som kan jobbe i begge menigheter. Dette vil skape mer forutsigbarhet i forbindelse med planlegging av både gudstjeneste- og det øvrige menighetsarbeidet. Mangel på fast organist er noe begge sokneprestene fremhever som en stor utfordring i den tjenesten de er satt til å gjøre.

Avslutning

Det blir antagelig en 8-9 år til neste visitas. I mellomtiden har prosten i oppgave å følge opp de utfordringene som visitasen har pekt på, i samarbeid med menighetsrådet og de ansatte.

Jeg vil gjerne få si hjertelig takk for all gjestfrihet og måten dere har tatt imot oss på! Og jeg ønsker å rette en stor takk til menighetsrådene, de kirkelig ansatte, prosten og alle andre som har vært med å tilrettelegge for denne flotte visitasen. Og ikke minst

takk til alle dere som trofast samles til gudstjenester og andre samvær i menigheten, som ber for menigheten og setter deres lit til Herren.

Måtte Gud bevare dere i sin miskunn og velsigne dere alle i dagene som ligger foran oss!

Olav Øygaard,
biskop